

ПО ПЪТЕЧКАТА НА ЕМОЦИИТЕ – МАЛКИТЕ СЪПЪРЖАЩИ, ФОРМИРАЩИ ГОЛЕМИТЕ ЦЕННОСТИ

Цветослава Илиева

ДГ „Щастливо детство“ – Плевен

Резюме. В разработения доклад се споделя опитът от работата по посока развиване на емоционалната интелигентност у децата от предучилищна възраст. Запознаване с емоциите, тяхното осъзнаване, управление и интегриране на натрупаното знание и опит в търсене на решения в конкретни житейски ситуации. Проучват се взаимовръзката между емоционален интелект и ценностна система по посока на развиване на социални, емоционални и личностни компетентности у подрастващите.

Ключови думи: емоционална интелигентност; предучилищна възраст; личностни качества

Разработването на програми за развитие на емоционална интелигентност при ученици и подрастващи е тема, която набира особена популярност през последните години. Материалът разглежда проучване на успеваемостта в прилагането на стратегии и техники за развитие на емоционален интелект у децата в четвърта възрастова група в Детска градина „Щастливо детство“. Предварителната подготовка показва, че развитието на детския емоционален интелект преминава през придобиването на някои ключови компетенции и умения. Работих целенасочено към подкрепа на личностното емоционално израстване на всяко дете и полагане на основи за учене през целия живот, базирайки се на физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото и социалното му развитие.

Задачите за постигане на поставената цел са конкретизирани по посока изграждане на способност у децата да разпознават, осъзнават, управляват и променят своите емоции, развиване на емпатия и съприживяване. Създаване на активности, даващи възможност за опознаване на собствените емоционални състояния и тези на околните, постигане на лична удовлетвореност. Възпитаване на емоционална интелигентност като част от растежа на личността за развиване на хуманна ценностна система и изграждане на отношения в социалния живот.

Емоционалният интелект е способността да идентифицираме, разбираме контролираме и преобразуваме емоциите си. Той е пряко свързан с щастието и успеха в живота. Колкото по-добре познаваме себе си, толкова по-лесно ще приемаме света около нас. Емоционалният интелект ни помага да изградим и възпитаваме у децата устойчива ценностна система, хармонични отношения с околните, а това е предпоставка за постигане на заложили цели и успехи в живота.

Иноваторски подход в образователната система е въвеждането на програми за развитие на емоционалната интелигентност. В детските градини децата могат чрез подходящи обучителни програми да се запознаят със своите емоции, да ги назоват, да ги разберат и да получат знание за начините на тяхното управление.

Изхождайки от факта, че при децата от предучилищна възраст емоционалните, социалните и личностните качества и умения се развиват чрез интеракция със заобикалящата ги среда, чрез обогатяване на собствения опит на база собствени постижения и грешки, реших за подходящо да включвам в ежедневието на децата различни активности за себеопознаване и разбиране както на собствените емоции, така и на тези на околните.

Приказката е най-достъпната активност за детската същност. Подходящо е след прочита ѝ да се обсъдят преживяванията на героите. По този начин децата опознават различните емоции и виждат света през очите на околните. Всяка приказка предлага различен житейски казус, който те преживяват и изследват. Придобиват опит в справянето с подобни ситуации в реалния живот и развиват емпатия. Преживяванията по приказки са средство за себеопознаване, защото провокират децата да разсъждават как те самите биха се почувствали и реагирали, ако попаднат в ситуацията от приказката, и сами трябва да решат как да постъпят. Заниманията развиват въображението, обогатяват речника и запознават децата с българското и международното творчество.

Ежедневни беседи мотивират децата да се стремят към подобряване начина на общуване в групата, към взаимопомощ, съпричастност и отзивчивост в различни ситуации. Съвместните дейности със семейната общност и ежедневната подкрепата от учители и помощен персонал в детската градина несъмнено повлияват върху емоционалната отзивчивост и спомагат у децата да се създаде чувство на подкрепяща среда.

Емоционалното развитие на децата може да се надгражда и с разговори по повод ситуации, случващи се в детската градина между деца от групата – ситуации, в които някое дете е било емоционално засегнато от друго (например обидено, блъснато, наранено), но и ситуации, свързани с положителен жест на внимание (взаимопомощ, съпричастност, отзивчивост). Като резултат от всички тези дейности децата започват да споделят по-често какво им се случва (както правят през почивните дни, как се забавляват вкъщи, с кого

най-често играят, какво обичат да правят най-много, как и защо се чувстват по определен начин).

За постигане на заложените цели бяха проведени редица ролеви, дидактични игри и дидактични упражнения. За целта на заниманията беше обособен кът, в който беше поставен „Барометър на емоциите“. По него децата определяха емоционалното си състояние след дадена педагогическа ситуация, игра или друго преживяване. За подпомагане при изразяване на чувствата на децата се използва плюшена играчка с две лица – усмихнато и намръщено. С нейна помощ те споделят лични моменти, в които са били с усмихнати или с тъжни лица.

Онагледяването, включването на всички сензорни системи, част от пирамидата на ученето, са основополагащи за постигане на трайни знания и умения у децата. Базирайки се на тези факти, в процеса на обучение беше заложен интегративен подход. Децата изрязваха, прегъваха и лепяха, създаваха дидактични материали, с които усвояваха по-лесно поднесената информация. Изработиха „куб на емоциите“, с който играеха във времето за отдих и почивка. С пластилин моделираха лица, изразяващи различни емоционални състояния. С дидактични карти, с които играхме игрите „Познай емоцията“, „Какъв съм днес аз?“, децата развиваха актьорски заложби, имитирайки чувства и емоционални състояния, изобразени на картите.

Съвременното дете живее в динамично и бързо променяща се среда, в която информацията е мигновена и лесно достъпна. Това поражда у тях бързо задоволяване на нуждите, загуба на интерес и липса на търпение. А търпението е от изключително значение при работа по посока емоционален растеж и основна ценност и добродетел.

В любима игра на децата от групата се превърна „Колелото на емоциите“. С него те имитират и разпознават емоции, определят енергията, която носят, избират сами каква емоционална история да споделят с нас. Играта дава възможност да покажат своите знания за света на емоциите, да споделят свой емоционален опит, да придобият увереност във възможностите си.

Заклучение

Разбирайки и осъзнавайки чувствата и емоциите си, учейки се да ги трансформират и контролират, децата от групата развиват чувство на емпатия, толерантност, взаимопомощ и потребност за даване на подкрепа.

Емоционалната интелигентност е неразривно свързана с хуманната и ценностната система на човек. Посоката на учителите на бъдещето е работа, насочена към развиване на детския емоционален интелект от най-ранна възраст.

БЕЛЕЖКИ

Уеб-страница: Как да отгледаме емоционално интелигентно дете, 18.11.2021 г., Извлечено на дата 15.12. 2024 г. от <https://pedagogika.bg/kak-da-otgledame-emocionalno-inteligentno-dete/>

Уеб-страница: Над 100 интересни безплатни игри и активности за емоционалната интелигентност на децата и родителите, Извлечено на дата 10.12. 2024 г. от <https://funtazia.bg/2020/03/18/nad-100-interesni-bezplatni-igri-i-aktivnosti-za-emotsionalnata-inteligentnost-na-detsata-i-roditelite/>

ЛИТЕРАТУРА

ХРИСТОВА-КОЦЕВА, Р., *Шеста докторантска научна сесия*, с. 77–78. Велико Търново, ISSN 2603-3674.

REFERENCES

HRISTOVA-KOCEVA, R., *Shesta doktorantska nauchna sesija*, s. 77 – 78. Veliko Tynovo, ISSN 2603-3674.

ON THE PATH OF EMOTIONS – SMALL STEPS FORMING BIG VALUES

Abstract. This article shares the experience of working towards the development of emotional intelligence in children of preschool age. Familiarity with emotions, being aware of them, management and integration of the accumulated knowledge and experience in the search for solutions in specific life situations. The interrelationship between emotional intelligence and value system in the formation of social, emotional and personal competences in adolescents is studied.

Keywords: emotional intelligence; preschool age; personal qualities

Tsvetoslava Ilieva
“Shtastlivo detstvo” daycare